

Regeringskansliet,
Justitiedepartementet
ju.remissvar@regeringskansliet.se
kopia till
ju.l7@regeringskansliet.se.

Remiss om promemorian Migrations- och asylpakten, Ds 2025:30, volym 1 och 2

Er beteckning: Ju2025/02509

Sammanfattning

Länsstyrelsen Stockholm avgränsar yttrandet till förslag i det omarbetade mottagandedirektivet, vidarebosättningsförordningen samt bestämmelser om ensamkommande barn i asylprocedurförordningen. Vidare kommenteras avsnittet om konsekvenser för statliga myndigheter och slutligen lämnas allmänna synpunkter.

Länsstyrelsens anser att uppdrag enligt 2 § förordningen (2016:1363) avseende insatser för asylsökande och vissa nyanlända invandrare bör utökas till att omfatta även minderåriga.

Länsstyrelsen avstyrker utredningens förslag om att svensk rätt anpassas till EU:s miniminivå avseende tidsbegränsade uppehållstillstånd även för vidarebosatta.

Länsstyrelsen välkomnar att högre krav på företrädare för ensamkommande barn ställs, men menar i motsats till utredningen att de nya kraven bör innebära ökade kostnader för kommunerna. I syfte att främja kommunernas planeringsförutsättningar att inrätta ett hållbart system för att uppfylla de nya kraven är det av stor vikt att obesvarade frågor som rör tillämpningen hanteras skyndsamt.

11. Mottagandedirektivet

11.4.14 Språkkurser och yrkesutbildning

Länsstyrelsen anser att uppdrag enligt 2 § förordningen (2016:1363) avseende insatser för asylsökande och vissa nyanlända invandrare bör utökas till att omfatta även minderåriga. Utredningen konstaterar att befintliga regelverk är tillräckliga för att leva upp till Mottagandedirektivets artikel 18 som ställer krav på medlemsstaterna att ge sökande tillgång till språkkurser, kurser i samhällsutbildning eller yrkesutbildning. Länsstyrelsen instämmer i att de så kallade tidiga insatserna för asylsökande som regleras genom ovan nämnda förordning bör fortsätta även i den nya ordningen för mottagande av asylsökande genom mottagande- och återvändandecenter. Länsstyrelsen anser dock att kollektiva boendeformer och begränsad rörelsefrihet kan öka behovet av att insatser även för barn kan anordnas. Myndigheten vill även lyfta att insatser genom förordningen bygger på vilja och förmåga hos aktörer inom det civila samhället eller kommuner att ansöka om och bedriva sådana insatser. Det finns därmed en risk att förlita sig på sådan frivillighet för att uppfylla stora delar av direktivets artikel 18.

13. Vidarebosättningsförordningen

13.2.3 Förfarandet för inresa

Länsstyrelsen anser att vidarebosatta fortsatt bör erbjudas permanenta uppehållstillstånd och avstyrker således utredningens förslag om att svensk rätt anpassas till EU:s miniminivå avseende tidsbegränsade uppehållstillstånd även för vidarebosatta. Utredningen framhåller vidarebosättningsförordningens artikel 2 respektive 3 om att vidarebosättning syftar till att erbjuda de mest utsatta tredjelandsmedborgarna eller statslösa personerna i behov av internationellt skydd tillgång till en varaktig lösning. Utredningen konstaterar därtill att medlemsstaterna enligt regelverket får utfärda uppehållstillstånd som gäller permanent eller tills vidare på förmånligare villkor än vad skyddsgrundsförordningen anger. Vidarebosatta är en särskilt sårbar grupp flyktingar, som ofta är i behov av stöd och trygghet under en längre tid. Tillfälliga uppehållstillstånd motverkar utgångspunkten om ett mottagande som en varaktig lösning och riskerar i förlängningen att försvåra insatser för att främja vidarebosattas etablering och integration.

15. Bestämmelser om ensamkommande barn i EU:s migrations- och asylpakt

15.3.1 Asylprocedurförordningen

Länsstyrelsen välkomnar att högre krav på företrädare för ensamkommande barn ställs, då det stärker rättssäkerheten för barnet. Utredningen konstaterar att förändringarna inte bör innebära ökade kostnader för kommunerna. Länsstyrelsen menar dock att ökade krav på skyndsamhet i förordnandet av företrädare, som kräver någon form av jourverksamhet, regelbunden utbildning för företrädare och ökad tillsyn direkt bör innebära ökade kostnader för ansvariga kommuner. Därtill kan ökade krav på företrädare i praktiken innebära behov av att höja ersättningsnivåerna, särskilt mot bakgrund av att det redan idag är svårt att rekrytera gode män, på vilka det ställs lägre formella krav.

Länsstyrelsen vill även lyfta att tillämpningen av flera delar i processen som rör ensamkommande barn är obesvarade. Dessa omfattar bland annat boende under screening och asylgränsförfarandet, vilken aktör som ska utse tillfälliga företrädare och företrädare samt utforma och utföra de regelbundna utbildningar för företrädare som medlemsstaterna är ålagda att genomföra. Länsstyrelsen saknar även ett resonemang om hantering i händelse av att tillfällig företrädare inte kan utses skyndsamt och screening därmed inte genomförs inom lagstadgad tidsperiod. Myndigheten vill även understryka vikten av att barnets bästa och barnrättsperspektivet värnas i sådana situationer.

I syfte att främja kommunernas planeringsförutsättningar att inrätta ett hållbart system för att uppfylla de förändrade kraven är det av stor vikt att obesvarade frågor som rör tillämpningen hanteras skyndsamt.

18.5 Konsekvenser för statliga myndigheter

18.5.1 Migrationsverket

Länsstyrelsen noterar att utredningen konstaterar behov av samordning mellan Migrationsverket, kommuner, Arbetsförmedlingen och länsstyrelser i syfte att säkerställa att personer som beviljas internationellt skydd enligt

skyddsgrundsförordningen fortsatt omfattas av systemet för bosättning och etableringsstöd. Myndigheten uppfattar skrivningen som vag och oprecis gällande vad samordningen avser. Med utgångspunkt i det vill Länsstyrelsen understryka vikten av att eventuella samordningsuppdrag synliggörs i regeringens uppdrag till respektive berörda myndigheter.

Allmänna synpunkter

Länsstyrelsen noterar att det i flera fall finns behov av att skyndsamt utreda hur och vem som ansvarar för att omhänderta och tillgodose särskilda behov under screening- och gränsförfarandet, liksom efter beslut om överföring enligt asyl- och migrationshanteringsförordningen. Det är av stor vikt att särskilt sårbara gruppers behov tillgodoses i alla delar av processen, såsom sådana sårbarheter som anges i skäl 38 i screeningförordningen och artikel 24 i det omarbetade mottagandedirektivet. Länsstyrelsen vill belysa att kommunala verksamheter såsom skola och socialtjänst där mottagande- och återvändandecenter är belägna även kan komma att påverkas, med ökade kostnader som följd, liksom berörda regioners hälso-och sjukvård. Länsstyrelsen vill även lyfta att den praktiska tillämpningen av rörelsebegränsning i gränsförfarandet kan innebära ökat behov av stöd och målgruppsanpassade insatser på öppna verksamheter i kommuner med screening- och gränsförfarande, till exempel bibliotek och andra öppna mötesplatser och kommunal service.

Slutligen vill Länsstyrelsen lyfta att den remitterade promemorian är omfattande och remisstiden kort. Remisser bör lämnas med bättre framförhållning, för att ge remissinstanserna möjlighet att lämna genomarbetade synpunkter.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av vikarierande länsöverdirektör Lotte Medelius-Bredhe med enhetschef Pernilla Ek som föredragande. I den slutliga handläggningen har också chefsjurist Shiva Norvad och avdelningschef Anna Conzen medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Kontaktuppgifter till Länsstyrelsen

Kontakta oss via e-post stockholm@lansstyrelsen.se, postadress
Länsstyrelsen Stockholm, Box 22067, 104 22 Stockholm, eller ring vår
växel 010-223 10 00.

Vår webbadress är lansstyrelsen.se/stockholm.

Du kan läsa om hur Länsstyrelsen behandlar personuppgifter på
Länsstyrelsens webbplats:
www.lansstyrelsen.se/stockholm/personuppgifter